

Lexikální analýza románu „Mahrem“ autorky Elif Şafak

Milena Farahat

Posudek školitele

Diplomová práce Mileny Farahat se zabývá lexikální analýzou románu Mahrem od turecké autorky Elif Şafak. Práce jsem se ujal jako vedoucí, přestože jde o práci turkologickou – hlavním důvodem byl požadavek pokrýt vedení diplomových prací především interními silami fakulty. Podmínkou bylo, aby autorka práci konzultovala s turkology, což, jak dokládá poděkování v její práci, bylo splněno (výběr románu jakož i některé postupy pocházejí právě z těchto konzultací, nakonec i samotné téma vyšlo z turkologického prostředí); vyjádření k turkologické části této práce je ovšem mimo mou kompetenci, její posouzení tedy především záleží na oponentovi. V tomto posudku se vyjadřuji především k obecné, lingvistické stránce předložené práce. Z mého pohledu je pak práce určena především k tomu, aby se autorka seznámila s postupy lingvistické analýzy textu.

Práce se skládá z analýzy výše uvedeného románu – v první části jde o literární rozbor, či spíše o seznámení se s dílem samotným, včetně charakteristiky autorky, jejího jazyka, stylu, ale i jejího díla a života. V části, věnované stylistické analýze díla, autorka napřed popisuje metody úpravy textu, aby mohly být použity softwarové nástroje – tato část se ve skutečnosti vztahuje i k ostatním analytickým oddílům, i tyto těžší ze zde popsané úpravy výchozího textu. Stylistická analýza je pak založena na předpokladu, vyplývajícím z literárního rozboru, a to ze závěru, že otázka “vidění” je ústředním tématem románu. Autorka proto vytvořila základ sémantického pole “oko-vidět” v turečtině a analyzovala jej v daném románu. Jde tedy o analýzu toho, jak jistý subsystém (jedno sémantické pole) funguje v rámci celého románu. Z výsledků analýzy je celkem zřejmé, že výběr daného sémantického pole byl správný, závěr z literární analýzy je podpořen i lingvistickými metodami. V další části, věnované aplikaci metod kvantitativní lingvistiky, především Zipfovy a Aleksejovy distribuce a Menzerathova a Altmannova zákona, je analyzováno dílo celé a uvedená analýza je jednou z mnoha potvrzení platnosti uplatněných zákonitostí. Nakonec se autorka pokusila tyto analýzy spojit do společného závěru. V příloze pak autorka uvádí ukázky z českých a anglických tezurů, další grafy z kvantitativní analýzy a též slovníček (ten by si zasloužil lepší grafickou úpravu).

Je zřejmé, že hlavní přínos této práce je v tom, že se autorka seznámila s výše uvedenými metodami a s problémy jejich aplikace na turkologický materiál. Nezkoumala zde hranice

platnosti jednotlivých metod ani např. to, zda budou platit jak pro systém celý (tedy celý román), tak pro jeho subsystemy, které se vztahují k celku. Na druhé straně, již samotné vytvoření sémantického pole “oko-vidět” pro turečtinu je určitě přínosem, i když je testováno pouze na jednom románu, tedy na omezeném materiálu. Dá se předpokládat, že hlavní kostra tohoto sémantického pole byla autorkou dobře zachycena, což vyplývá z výsledků aplikace tohoto pole na celý román. Bylo by bezpochyby zajímavé testovat autorkou vytvořený základ sémantického pole i na bohatším materiálu, a možná i dalšími metodami. Pro potřeby analýzy autorka sestavila frekvenční slovník daného díla a naučila se jej využívat. Ocenit je třeba také její snahu kombinovat metody tak, aby došla k co nejširší charakteristice analyzovaného díla; autorka si je též vědoma, že jí použitý typ kombinace různých metod analýzy je možno dále rozšiřovat.

Cíl, který si autorka kladla pro závěr, bylo srovnání dvou typů analýz, stylistické a kvantitativní (str. 47), nemohu se však ubránit dojmu, že závěr vyznívá spíše jakožto vícestanná analýza vybraného literárního díla. Zvolené analýzy v závěru spíše stojí vedle sebe a navzájem se podporují v autorčině tvrzení o jednotě textu obecně, které se (na základě jejích analýz) týká též zvoleného románu. Je sympatické, že autorka uvádí další typy analýz, které by bylo možno na daný materiál aplikovat, což lze interpretovat také tak, že autorka si je vědoma jistých omezení předložené práce.

Je jisté, že mnoho z výše uvedených výsledků by postačovalo pro diplomovou práci, celkově je však jasné i z předložené práce, že autorka si klade cíle vyšší. Domnívám se, že těchto cílů zatím nedosáhla, má však k tomu všechny předpoklady.

Domnívám se, že předložená práce splňuje požadavky kladené na práci diplomovou a doporučuji její postoupení k obhajobě.

V Praze dne 18. května 2008

Petr Zemánek